

PRODUCENTI DEZINFORMÁCIÍ A DEZINFORMAČNÉ MÉDIÁ

Mgr. Martina Trégerová

V predchádzajúcom čísle nášho časopisu sme otvorili problematiku šírenia dezinformácií, ktorá v posledných rokoch silno rezonuje v spoločnosti. Na túto tému nadviažeme aj tentoraz a predstavíme si „producentov“ dezinformácií a dezinformačné médiá.

„Škola produkuje mnoho ľudí, ktorí vedia čítať, ale nevedia rozlíšiť, čo za prečítanie stojí a čo nie.“

Thomas Macaluan Trevelyan

Fenómén šírenia dezinformácií nie je novodobý problém. K obľúbeným hoaxom už v minulosti patrilo, napríklad vypuknutie epidémie cholery na našom území v roku 1831. Medzi poddanými sa širili fámy, že chorobu si vymysleli páni zo strachu pred vpádom Rusov do Uhorska. Dezinfikovanie studní chlóróm sa považovalo

za snahu otráviť ľudí a zákaz jarmokov za snahu potlačiť revolučné nálady obyvateľstva. Vypuknutie španielskej chrípky zasa spájali s rozširovaním elektrického vedenia.

Dezinformácie tu boli jednoducho vždy. V poslednom období sa začali presúvať do digitálneho prostredia a s dezinformačnými médiami sa doslova roztrhlo vrece. Zámery ich šírenia sú rôzne. Môže ísť o žart bez úmyslu poškodiť jednotlivca, skupinu či organizáciu, dôvody sú často úplne primitívne. Inokedy sú motívom financie s cieľom „dobré si privyrobiť“. Dezinformácie sú bežné aj v súperení politických strán, v spravodajských „hrách“ medzi rôznymi politickými systémami či znepriatelenými štátmi.

SLOVENSKO A DEZINFORMAČNÉ MÉDIÁ

Dezinformačné weby na Slovensku začali vznikať už v roku 2010 a väčšina súčasných okolo roku 2013 až 2016.

Pre tento typ médií ponúka literatúra viaceré pomenovania. Synonymickými označeniami bývajú neseriózne, alternatívne, konšpiračné. Stránka *konspiratori.sk* mapuje slovenské a české dezinformačné weby. Je ich už vyše dvesto, z toho okolo sedemdesiat je slovenských, aj keď presný počet sa stanoviť nedá. Stále vznikajú nové a zanikajú staré, prípadne menia svoje domény, preto sa dajú ťažko vystopovať. Zoznam webov, ktoré šíria materiály šarlatánskeho charakteru, zostavili členovia komisie na základe odborného posúdenia webov a jasne stanovených kritérií. Najčastejšie ide o online médiá bez tlačenej podoby, hoci nájdeme aj výnimky. Veľkú skupinu tvoria nielen spravodajské portály, ale aj médiá venujúce sa zdraviu. Populárnym

článkom na českom internete bol napríklad článok *Rakovina sa dá vyliečiť peroxidom vodíka* a na Slovensku zas článok *Tajomstvo odhalené: rakovina nie je choroba, ale biznis. Takto s ňou zatočíte*.

Rubriky dezinformačných médií zvyčajne tvoria články prebrané z tlačových agentúr, čo spolu s dizajnom webu navodzuje dojem, že sa nachádzame na stránke seriózneho média.

Takmer v každej krajine existujú okrem štandardných aj dezinformačné médiá. Preto je dôležité ich rozoznať, aby sme sa im vyhli a nešírili dezinformácie ďalej.

Použité zdroje:

- [1] Čím sa liši misinformácia od dezinformácie? In *Bezpečne na nete* [online]. Bratislava: ESET, 2019- 2022, 16.10.2021 [cit. 2022-12-16]. Dostupné na: <https://bezpecnenanete.eset.com/sk/pre-ucitelov/cim-sa-lisi-misinformacia-od-dezinformacie/>
- [2] Dezinformácie tu boli vždy, no s presunom do digitálneho prostredia nabrali na sile. Podcast UMB [online]. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2015- [cit. 2022-12-16]. Dostupné na: <https://open.spotify.com/episode/53d53R3yQZta2WzRQDP2DC>
- [3] LIŠKA, Anton. *Cholerová epidémia z roku 1831 a jej priebeh v prešovskej eparchii* [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2012 [cit. 2022-12-16]. ISBN 978-80-555-0691-3. Dostupné na: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/liska_cholera_full.pdf
- [4] Konšpiratori.sk [online]. Bratislava: NetSuccess [cit. 2022-12-16]. Dostupné na: <https://konspiratori.sk/>